

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus »Fejérmegyei Napló« a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására »Fejérmegyei Napló« cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:

BILKEI FERENCZ.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton
Szerkesztőség és kiadóhivata: Szent-István-tér 1.

Egyes számok kaphatók: Rotter I., Weisz H. és Krausz V. tözsdejében.

Egy kanonok.

Van jelenleg Magyarországon egy egyházi dignitási kacagányos mentéjén kívül arról nevezetes, hogy úgy vallásosság, mint hazafiságban tultesz mindeneken, kiket e föld hátán hord, e hazápol s egykor eltakar. Rossz nyelvek ráfogják, hogy önpüspökjelölt; mi nem hisszük, bár tudjuk, hogy veleszületett szerénységénél fogva megjelen mindenütt, ahol nagy urakkal egy levegőt lehet szívni. Mint vallásos férfi, járt lenn Rómában is, mint nagy hazafi az áprilisi bibornok kalap átadásán Budavárban, s nem rajta mult, hogy mindkét helyen csak az ablakon nézegethetett be oda, hova a szive vonzotta.

Ő Nagysága nagy tudomány ember is, kinek a »Roma locuta« is Hekuba, aki ott is magyaráz, ahol már arra épen nincs szükség.

Legkiválóbb szerencséje, hogy valahányszor csengő szavát hallatja, széles e haza zsidó redakciói mindmegannyi Tihanyyná válnak, s zúg, harsog az ige bércezen völgyön át, okulására papnak, világinak, főrnak és parasztnak egyaránt. Ha a római pápa szól, szél se lebben, fül se billen rá, de *Komlósy esztergoni kanonok ur* szavának csendülését meghallják még a süketek is.

Legutóbb Stomfán szólott a kanonok ur és pedig hisszük »ex cathedra«, lévén

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZAJA.

Gyámoltalan asszony.

Bár a köszvény nagyon kinorta az éjszaka s emiatt az idegei nagyon izgatottak voltak: Kiszturnov reggel mégis elment a hivatalba s mindenben fogadta a bank klienseit. Meglátszott rajta, hogy beteg és fáradt s elhaló hangon beszélt.

— Mi tetszik? — szólt egy asszonyhoz, aki vizözön előtti divat szerint készült köpenyt viselt, a melyben hátulról olyan volt, mint egy nagy lóbogár.

— Kérem szépen kegyelmes uram — szólt az asszony szaporán, — az én férjem Scsukin árvaszéki ülnök, öt hónapig beteg volt s bocsánatot kérek, amíg otthon volt és gyógyították a doktorok, elbocsátották a szolgálatból s mikor elmentem a fizetéseért, kegyelmes uram, huszonnégy rubelt és harminchat kopeket lehuztak a fizetéséből!

Kiszturnov elvette az asszonynak az írást és elolvasta.

— Engedje meg, — szólt végre vállatvonva — én nem értem ezt a dolgot. Nagyságos asszonyom nem az illetékes hatósághoz fordult. Nekünk semmi közünk a dologhoz. Tessék ahhoz a szakhoz fordulni, a melyben a férje alkalmazva volt.

— O, uram már öt helyen voltam, és sehol sem akarták még csak elfogadni se a kérvényemet! ... Segítsen rajtam kegyelmes uram!

ő a szabadelvű párt fő-fő egyházi dignitása — in spe. Szóltott pedig Ő Nagysága azokról a dolgokról és úgy, amelyekről és ahogyan a hazai napkeleti sajtó szokott tárgyalni, t. i. vallásról, hazáról szabadelvűségről, néppártokról, katolikusokról, Széll Kálmánról, Deákról, felekezeti békéről, fogasról, akasztásról és még sok mindéről.

Falkék, Légrádiék, Vésziék tele tudóvel zengik a hozannát a nagy szót az elkövetőjének s mérget veszünk rá, ha meghallják ezt cselekszik még Zeleiek is. Már pedig, amiről egyházunk e lelkes barátai azt mondják, hogy jó, annak, szó se férjen hozzá, olyannak kell lennie.

Nem részesítjük a Budapesti Naplót, Pesti Hirlapot és Pester Lloydot nem olvasó publikumunkat az élvezetben, hogy a kanonok ur szózátát lapunk hasábjain olvashassák.

Minket az igazat megvallva, nem az érdekel, amit a kanonok ur mondott, mert, mint említettük, mindezt a zsidó lapok már ezerféle változatban elverklizték. Inkább a következőkre nézve szeretünk volna a kanonok urtól felvilágosítást kapni:

a) Mit csinálna a tisztelt kanonok ur, ha felszólítanák, hogy bizonyítsa be, melyik paptársa és hol hajtotta vallási fanatizmussal hivatát a néppárt táborába? Mert a hazugság, ha százszor ismétlik is, csak hazugság marad.

Mi nem tehetünk önért semmit. Nézze csak kérem, az ön férje, ha jól tudom, a belügyminiszterium árvaügyi szakosztályába van beosztva, míg a mi intézetünk egészen magánjellegű kereskedelmi intézet. Közönséges bank. Nem tudom, hogy nem lehet ezt meg nem érteni!

— Kegyelmes uram, — szólt siránkozva Scsukinné, — orvosi bizonyítványom van róla, hogy a férjem beteg volt! Itt van, nézze meg kérem!

— Nagyon szép, én el is hiszem — szólt Krisztunov izgatottan — én elhiszem, de csak ismételhetem, hogy nekünk egyáltalán nincs semmi közünk hozzá. Hihetetlen! Sőt szinte komikus! Hát a férje igazán nem tudja, hogy hova kellene fordulnia? Ön csak zavar bennünket s hiába vesztegeti az idejét. Oh... — Alexej Nikolajics — szólt azután az egyik hivatalnoknak — kérem, magyarázza meg ezt a dolgot Scsukinnének.

A hivatalnok bosszusan ment be egy szobába.

Félóra mulva Alexej Nikolajics már ott volt Kiszturnovnál.

— No mit vett? — Kérdezte Kiszturnov fáradtan.

Semmit sem végezhetünk Pjstr Alexandrics! Agyonbeszéli az embert ez az asszony... Egyszerűen mindig másról beszél...

— Én... én nem birom a hangját hallgatni... Már belebetegszem... nem birom ki tovább...

b) Megtudná-e kanonok ur »a szeretet és hazafiság azon virágait mutatni, melyek a liberalizmus éltető fáján fakadtak?« Csak nem a vicinálisokra, a fából készült vashidakra, a Piombó képekre, meg a kufároktól, uzsoráoktól kiszipolyozott éhezó vagy kivándorolt szegény népre gondol a kanonok ur?

c) Be tudná-e kanonok ur bizonyítani, hogy »egyháza évszázadokon keresztül azon liberalizmus szellemében boldogult«, melyet ma Magyarországon a szabadelvű párt és első sorban Széll Kálmán képvisel, s melynek a kanonok ur oly szomorú szereplésű zászlovívője?

d) Meg tudná-e a kanonok ur azt a paptársát nevezni, ki azt mondta, hogy »a ki néppárti, üdvözü, a ki liberális, el-kárhozik.« Azt a papot újra a theologia tanulására kellene fogni, mert hisz az nem tudja, hogy az üdvösségre a néppártiságon kívül egyéb is szükséges, sok mindenféle, még annál is több, amit a kanonok ur cselekszik; s nem tudja, hogy a legnagyobb bűnös is megérhet a halálos órájáig. Csak nem volt az illető valamikor a kanonok ur tanítványa Nagy-Szombatban?

e) Mit szólna a kanonok ur, ha megkérdeznék, miért küzdött egykor az antiszemiták táborában az ellen a liberalizmus ellen, amelynek most alázatos szolgája. Vagy most mást jelent a szabadelvűség, mint husz esztendővel ezelőtt? Akkor, hogy mást ne említsünk, még nem volt

— Be kell hívti a portást, Pjstr Alexandrics, hogy dobja ki.

Nem, nem! — szólt Kiszturnov rémülten, — mert akkor olyan lármát csap, hogy az egész házban mindenki meghallja s aztán az ördög tudja, mit gondolnak majd rólunk... Próbálja meg kedvesem, hátha valahogyan megtudja magyarázni neki ezt a dolgot.

Néhány perc mulva már megint lehetett hallani Alexandrics hangját. Elmúlt egy negyed óra s az ő basszus hangját a a könyvelő tenorja váltotta föl.

— Hihetetlenül aljas személy, — szólt Kiszturnov felháborodva s idegesen vállat vont. — Olyan ostoba, mint a csizma, hogy az ördög vinné el. Azt hiszem megint újra kezd a köszvényem... S a migrainem...

A szomszéd szobában Alexej Nikolajics végre elvesztette a türelmét. Az ujjaiával először az asztalon s azután a homlokán kopogott.

— Egyszóval nem itt van a feje, — szólt, — hanem emitt...

— Na, na, — szólt az asszony megsértődve, — a feleségednek is mutogathatod a fejedet... te söpredék! Ne légy velem szemben nagyon szentelen!

Alexej Nikolajics végtelen dühvel nézett rá s szerette volna elnyelni, de végül mégis csak így szólt elhaló hangon:

— Ki innen! Takarodjék ki!

— Micsoda?! ordított Scsukinné, — hogy

elkeresztelési rendelet, nem voltak az egyházpolitikai törvények. Talán azt tetszik mondani, hogy ezeket nem Széll Kálmán csinálta, Igenis ő csinálta, négyszáz és egynehány szabadelvű képviselő társával egyetemben, kik közül sokan ma is a liberális párt tagjai, *azon liberális párté, melynek jelenlegi feje, miniszterei nagy hangon hirdetik urbi et orbi, hogy azok a törvények változhatlanok, azok sérthetetlenek, mint a Sinai hegyen adott 10 parancs; azon liberális párté, mely iskoláinkat ma is államosítja, az egyház kötelességtudó papjai megrendszabályozására a kanonok paragrafust létesítette, amelynek uralma alatt az egyetem keresztjeit letördelték, a hitét pedelmező keresztény ifjúságot üldözték, amely az Istent, hazát, vallást gyalázó Píklert a tanszabadság nevében megpedelmezte; amelynek lelkiismeretét nem háborgatja az, hogy ezideig több mint 10,000 gyermek megkereszteltetlen maradt Mária országában; amely liberális pártnak ön is tagja tisztelt kanonok ur!*

Azt mondja kanonok ur, hogy: »lám a felekezetek megtalálják védelmüket a szabadelvű pártban, ezért nem is szervezkednek külön politikai párttá?« Ugyanugyan kanonok ur, hát miért szervezkednének például a zsidók külön párttá? Hiszen elég jó nekik ott, a hol ön van kanonok ur, hisz a liberalizmus recipiálta őket. Csak nem ütök a feleségüket!

No de ne folytassuk tovább.

Roma locuta. Az Egyháznak a kanonok urnál szerényebb állású és tehetségű papjai is tudják, hogy b. e. IX. Pius Pápa a Syllabusban mit irt a liberalizmusról. És pedig nem valamely nem létező, csak a kanonok ur fantáziája által kifundált liberalizmusról, hanem arról, mely a Széll Kálmán és pártjának liberalizmusa, mely az öné is kanonok ur!

Gyenge memorijájú emberek is emlékeznek még azon kitüntető fogadtatásra, melyben Szentséges Atyánk a múlt évben

merészel én velem így beszélni? Bár gyámoltalan, védtelen nő vagyok, ilyesmit még se tűrök el! Az én férjem árvaszéki ülnök! Ilyen sörpédék! Azonnal megyek az ügyvédemhez.

— Takarodjál innen, vén szipirtók! — kiált rá Alexej Nikolajics.

Krisztunov kinyitja az ajtót s betekint a szobába.

— Mi történik itt? — kérdezte siralmas hangon.

Scsukiné, a ki oly vörös volt, mint a rák, a szoba közepén állt és szeméit kimeresztve hadonászott a levegőben.

A hivatalnokok, a kik szintén elvörösödtek és már belefáradtak a botrányba, körülállották és tanácstalanul néztek rá.

— Kegyelmes uram — szólt Scsukinné Krisztunovhoz — ez az ember . . . ez az ember

Ön megparancsolta neki, hogy az ügyemet intézze el s most még kineveti! Ön gyámoltalan, védtelen nő vagyok . . . A férjem árvaszéki ülnök s magam is egy örnagnak vagyok a leánya.

— Jól van nagyságos asszony, — szólt Krisztunov sóhajtozva — majd megvizsgálom a dolgot . . . S intézkedem . . . csak menjen nyugodtan haza, majd megírom, hogy mit végeztem.

— Mikor kapom meg a pénzt, kegyelmes uram? Még ma szükségem van rá

Krisztunov remegő kézzel végig simogatta

a kanonok ur által ma gyalázott néppárt ösz vezérét fogadt. Rómában; ott ahol a kanonok urat egykor bé sem bocsátották; azon áldásra, melyet az ággyastyan remegő ajkai a magyar katolikusok küzdelmére elrebegettek. Csak nem akárki elhitheti a kanonok ur tisztelt válaszával s az egész ország katolikusaival, hogy a Széll Kálmán neve alatt egybesereglett liberális párt börtöner és egyéb tagjainak működését akarta megállítani Krisztus földi helytartója?!

A sok üres frázis között, melyekből kanonok ur beszédje össze van állítva, egy van, melynek igazat adunk. »Sajnos, a katolikusok körében akkor, midőn már az új törvények jogerőre emelkedtek, egy ártalmas kinövés kapott lábára, szétbontotta a kath. tábor, szétforgácsolta az erőket . . . stb.

Ez szóról szóra igaz. Csak az értelmezésében van egy farizeus fogás. Mert úgy tudjuk: »ubi Petrus, ibi Ecclesia«. Nem a suba szakadt le a gallérról, hanem a subáról a gallér.

Bármint dicsérik is a kazárlapok, bizony ilyen subáról leszakadt gallér Ön tisztelt kanonok ur.

A város közgyűlése.

Ma délelőtt tartotta Székesfejérvár szab. kir. város törvényhatósági bizottsága rendes havi közgyűlést, melynek tárgysorozata iránt, bár a költségvetés s a polgármesternek az utcarendezésre vonatkozó előterjesztése nem kis jelentőségű, a bizottság nem nagy érdeklődést tanusított. Általában elmondhatjuk, hogy a mit a mindenható tanács, illetve polgármester tervezett, azt a bizottság meg is szavazta.

Pont 9 órakor megnyitotta Fiáth Pál báró főispán a közgyűlést. Nyomban ezután Mohai Lajos főszámvevő tette meg előterjesztését a költségvetésre vonatkozólag megjegyezvén, hogy a múltban tanusított negyed százados fejlődés terheit a jelenlegi közönség kénytelen viselni s épen ezért a pótdadó-emelés helyett a belutak kiépítési költségeit 10 évre kéri felosztani.

a haját s megint elkezdte a dolgot magyarázgatni.

— Hiszen már mondtam nagyságos asszonyom hogy ez a bank magánjelleű, kereskedelmi intézet. Mit kíván tőlünk?

Scsukinné végighallgatta ezt a beszédet s nagyot sóhajtott:

— Igen, igen . . . De legyen olyan jó kegyelmes uram, hogy vegyen pártfogásába, hogy egész életemben imádkozhassam önért. Ha az orvosi bizonyítvány is kevés, akkor a rendőrségtől hozok igazolványt . . . Kérem rendelje el, hogy fizessék ki a pénzemet!

Kisztonovnak a szeméi előtt már forgott minden. Kilehelte az egész levegőt, ami csak tüdejében volt s erőtellenül leroskadt a karosszékebe.

— Mennyit kíván? — kérdezte halkan.

— Huszonnégy rubel harminchat kopeket.

— Kisztonov elővette a tárcáját, kivett belőle egy huszonöt rubeltest s átadta Scsukinnének.

— Itt van . . . fogadja el . . . és aztán menjen!

Scsukinné belesavarta a pénzt egy zsebkeendőbe, zsebre dugta s édes, finom, sőt kissé kacér mosolylyal így szólt:

— Kegyelmes uram, a férjem nem kaphatná-e vissza a régi állását?

— Én nem tudom . . . elutazom . . . beteg vagyok, — szólt Kisztonov elhaló hangon — rettenetesen dobog a szívem mérgemben . . .

Csehov Antal.

Hávrának polgármester nem szándékozik a költségvetéshez általánosságban hozzászólni, megjegyzéseit a részleges tárgyalásnál teszi meg. Kéri a költségvetésnek a részleges tárgyalás alapjául általánosságban elfogadását.

Kégl Miklós biz tag emelkedett ezután szólasra. Hosszasan fejtegette, hogy addig nyújtózkodjék a város, a meddig a takaró ér. Elmondja, hogy még az augusztusi közgyűlésen egy bizottság küldetett ki, melynek hivatása a városi jövedelem emelését célzó módok megállapítása. Örült ennek. S ha a bizottság megoldja a feladatot, több lesz az érdeme, mint az adósság csinálóké. Ő remélt, de kinevezték. Elítéli a város gazdasági politikáját. A költségvetés készítői adóssággal akarják boldogítani a várost. Azelőtt lassabban mentünk előre, vagy adóemelésről vagy csak adósság csinálásról volt szó. Ma már a haladáshoz mind a kettő szükséges. Szinte nem is lehetünk addig boldogok, míg másfél millió frt. adósságot nem csinálunk. Szomorú dolog ez! Haladásnak nevezik azt, ha kényelmi dolgokra kiadjuk a pénzt; ez nem haladás, hanem hátramenés. A város halad, a terhek nőnek s az adófizetők lassanként megszöknek. A gyermek tartozik az örökséget megőrizni, megtartani. Ha azontul szerez, elköltheti. Mi nem szeretünk, sőt napról-napra keltjük az örökséget. Szegényebbek vagyunk őseinknél. Pénzünk nincs, de kívánságunk temérdek. Aszfalton szeretünk járni üres zsebbel; félünk a portól, kanálitól és nem vesszük észre a temérdek egészségtelen lakást. A kis bajt halálos bajjal akarjuk orvosolni. Most ismét előáll a polgármester egy utcarendezési tervvel. Volt már évekkkel ezelőtt is egy bizottság, számított, tervezett, meg is kezdték a munkát, el is fogyott egy csomó pénz, de az egész terv dugába dőlt. Ez a terv még ilyen stádiumba sem juthat. Egy biz. tag szerint nem jó principium: addig nyújtózkodni, a míg a takaró ér! Csináljuk tehát az adósságot derűre-borura! A régiek igazán haladtak, mert addig haladtak, a míg pénzüik volt. Ez egyeseknek nem tetszik. Most hallja először, hogy a fiu azért panaszkodik, mert apja nem csinált adósságot. Egy másik biz. tag szerint azért kell adósságot csinálnunk, hogy ez által az iparon és kereskedelmen lendítsünk. Adóztatással, a terhek emelésével lendíteni az iparon, helytelen fel fogás. Erősödjék meg előbb az ipar, akkor aztán lehet adóztatni. A közdadók emelésétől haladást várni nem lehet. Szegények vagyunk s mégis olyanra költokezünk, a mi nem multhatlanul szükséges. A városházára nem volt pénz, pedig az szükséges, laktanyára van. A rossz egészségtelen lakásokra senki sem gondol. 20 év óta haladtunk, boldogok lettünk? Nem! most jaggatunk igazán. Zichy Jenő gróf jelölése alkalmával említette egy biz. tag, hogy húsz év előtt boldog volt városunk, most sok a baj, pedig mi 20 év alatt haladtunk ilyen szépen. Hiába az áldozatkészség csak akkor szép, akkor nemesítő, ha van miből. Fejérvárnak pedig nincs. A költségvetéshez nem szól, a nagy tételek állandóak, csak a kicsinyek változtak, krájcáros dolgokkal pedig hiába vesződne. Úgy tapasztalja, hogy a bizottság kis dolgoknál nagyon is skrupulista, nagy dolgoknál azonban szólni sem mer. A polgármester kézipénztárának tárgyalásánál nagy volt az ellenhangulat, a bizottság leszavazta, mikor azonban másfél millió kölcsönről volt szó, senki sem szólalt fel ellene, sőt még szóló is Pénzes biz. taggal együtt csak úgy *sutyomban* tiltakoztak. (Nagy derűltség. Pénzes Imre tiltakozik.) Még egyet jegyez meg: A város vagyona nagyon nagynak van feltüntetve a költségvetésben. A

költségelőirányzatot általánosságban sem fogadja el. (Zajos tetszés.)

Havranek polgármester nagyon hevesen kél ki. Kégl nagy érdeklődéssel végighallgatott beszédét. Kégl felfogását ósdi, rossz, konzervatívnak tartja, mégis tiszteli. Mint gazdaemberről feltételezi, hogy csámolni tud. Az ő polgármestersége alatt adósság csinálásról lévén szó, kötelemsége rámutatni azokra az objektumokra, a melyekre az adósság kellett. A honvédlaktanya és tisztai pavillon 317000 frt, reáliskola 134000 frt, színház 82000 frt, vágóhid 34000 felsővárosi iskola 40000 frt, csapatkórház 130000 frt, Selyem-utcai iskola 20000 frt, vasut 175000 frt, továbbá kisajátítás, belutak építése temérdek pénzt emésztett fel, erre kellett az adósság. Megjegyzji, hogy az ilyen testületben szükséges a konzervatív felfogás megnyilatkozása, hogy a rohamos fejlődést és költsékezést szabozza, ennek azonban ő is ellensége. A modern fejlődést és haladást meggátolni nem szabad. Nem szerelmes a városába, de bátran elmondhatja, hogy az utóbbi negyed század alatt fejlődött tékozlás nélkül. Kégl szavaira még megjegyzji, hogy jelenleg pótdadómelésről szó nincs, ezt ő is ellenezte s jelenleg is ellenzi.

Fister János biz. tag állott ezután fel s elismeri, hogy a kiadások növekedtek, de még inkább növekedett a bevétel, illetve a közteher. Husz év alatt maga az egyenes adó tetemesen növekedett s így a pótdadó is, sőt az egyenes adó arányában történt emelkedés nem volt elég, hanem a 30% is megkétszereződött. Sőt a város is a mely földért 20 év előtt 4 fit bért kapott, most 20 frtot kap. (Élénk helyeslés.)

Havranek erre csak azt jegyzi meg, hogy 20 év előtt a szükséglet 300000 korona volt, most 500000 kor.

Pénzes Imre ama megjegyzésére, hogy ő suttymban tiltakozott, kijelenti, hogy mindig nyílt és bátor harcosa volt e téremnek, soha semmit el nem hallgatott meggyőződése ellenére, s így őt az a vád, hogy bármint suttymban tett volna, nem érheti.

Ezek után a főispán felteszi a kérdést a költségvetésnek általánosságban való elfogadására. A bizottság a költségvetést a részleges tárgyalás alapjául elfogadja.

Havranek polgármester ekkor proponálja, hogy a költségvetés tárgyalása felfüggesztessék s egyelőre azok a tárgyak vétésenek élő, a melyek a bizottsági tagok legalább két harmad részének jelenlétét igénylik. A bizottság az indítványt elfogadta s a Purger-malom régen vajudó ügye került tárgyalás alá. *Havranek* polgármester kijelenti, hogy a malmot *Simon* Gyula keresztesi lakos hajlandó 400 koronáért kibérelni és pedig úgy, hogy az adó és háztartozás a bérlőt terheli. A bizottság ily értelemben határoz. — A rózsáskerti telek határvonala rendeztetett a szomszédos kerttulajdonossal. A cseresznyeződés megkötését a bizottság határozatjával kimondotta. — A régi megyei kórháznak az aggintézet céljaira s az aggintézeti pénztár terhére történt megvétele tárgyában a bizottság (már egy ízben döntött). A miniszter azonban a határozatot formai hibák miatt nem hagyta jóvá. A bizottság az épület megvételét névszerinti szavazással újlag kimondja. — A vizvárosi óvoda telkétől a régi kórház melletti kert vétetett meg. *Bierbauer* főorvos tekintettel a szomszédos kórházra, a határozatot megfélebbezte, megsemmisítettett. A kórház most már megszűnt s így az óvoda odahelyezése ellen kifogás nem tehető. A bizottság névszerinti szavazással 600 m² méter terület megvételét elhatározza. — *Alaghy* Dezső biz. tag megjegyzji, hogy ez az óvoda a Manns-féle ala-

pitványból épül s épen azért az alapítóra való tekintettel kéri a bizottságot, hogy utasítsa a tanácsot: ez óvoda tárgyalása folyamán Manns-féle óvoda s nem vizvárosi óvoda elnevezést használni, mert hogy ez az óvoda a vizvárosba kerül, az csak esetleges, nem lévén e helyütt még óvoda. A városi kórház telke egy részének a vásártérhez csatolás végett leendő megvétele, ugy a sörháznak selyemgyár céljaira leendő átengedése a törvények értelmében csak a jövő közgyűlésen kerülhet jogérvényes döntés alá.

Ezen ügyek letárgyalása után a költségvetés részletes tárgyalására került a sor, a közigazgatási, gazdasági kiadások, az ingatlanok, utak, terrek és védművek fentartására előirányzott szükséglet ellenvetés nélkül elfogadtott. Ez utóbbi tétel 28. pontjánál, mely a belutak építési és fentartási költségeit összegezi, nagyobb vita fejlődött. *Havranek* polgármester ismerteti a város rendezésére vonatkozó tervet. E szerint a Budait, Apáca-utca, Ósz, Kigyó-utca alacsatornával és keramit burkolattal láttatnék el, a költséget a budapesti »Keramia-részvénytársaság« előlegezné, illetve a nevezett részvénytársaság a munkálatokat a jövő év folyamán elvégeztetné s a város 50 éven át törleszténé a tartozást a tőkének 5 1/2 % kamatos kamata mellett. A tanács alacsatornázást nem óhajt, ez a különbség az ő s tanács javaslata között. A részvénytársaság 6 évig az utért jótáll, a következő 20 évben 24 fillérért javítja az utat m² méterenként.

Kulhy József biz. tag tekintettel az ut természetére, az 50 évi törlesztést sehog sem helyesli. Csatornázás nélkül utépítést nem is képzelhet. Az utfenntartás néhány év múlva sokba kerül.

Havranek polgármester az utcák tervezett rendezését feltétlenül szükségesnek tartja s ha az 50 évi törlesztést nem helyeselné a bizottság, keresztülvihető 25 évi törlesztés mellett is.

Diebala György igen kedvezőnek tartja az 50 éves ajánlatot. Ha pénzünk lesz, fizethetünk előbb is.

Farkasdy Dezső biz. tag nem talál a polgármester indítványa mellett költségvetést, nincs mellette a szakbizottságok, építészeti szakosztály, utcarendező bizottság véleménye. Majd ha mindezek a bizottság elé kerülnek, akkor módjában áll hozzászólani a dologhoz. Kéri az ügyet a napirendről levenni s a jövő közgyűlésre tárgyalásra kitűzni.

Havranek polgármester kijelenti, hogy a költségvetést *Winkler* főmérnökkel készítette. Kéri a költségvetésbe beilleszteni a jövő évi részletet (11000 kor.), mire *Farkasdy*, majd *Kulhy* biz. tagok hozzászólása után a bizottság felveszi ez összeget a költségvetésbe az utépítés módozatainak megállapítása nélkül.

Lafnauer Ferenc és *Pénzes* Imre biz. tagok oda nyilatkoznak, hogy mellőzzük a tervet, mely szerint keramittal burkoljuk a jelzett utcákat, hanem hassunk oda, hogy ezen utcák helyi bányánk terméskövével burkoltassanak. Nagyobb munkaerőt kell ezen bányában alkalmazni s így hiszik, hogy annyi kő termelhető, a mennyire Fejervárnak szüksége van. (Általános helyeslés.)

Végül ez ügyben a közgyűlés saját kebeléből *Havranek* polgármester elnökte mellett egy bizottságot küld ki, mely hivatva lesz az utcarendezés módozatainak mielőbbi megállapítására.

A közbiztonsági szükséglet tárgyalásánál *Kovács* István biz. tag kéri jövőben a rendőrségnek nyári ruházattal való ellátását (Helyeslés.)

A közoktatási szükségletnél a polgári leányiskola tanítóknak fizetés-rendezés iránti kérelme

kelteft nagyobb vitát. A közoktatásügyi miniszter ugyanis megtagadta a szubvenció felemelését s így az csakis a város áldozatkészségével vihető keresztül. *Alaghy* Dezső méltányosnak tartja a tanitók kérelmét, az iskolaszék is pártolólág terjeszti be annál is inkább, mert ez a rendezés csak 1880 koronával terhelné meg a házipénztárt. *Alaghy* szerint ez az összeg a dologi kiadásoknál megtakarítható. *Havranek* és *Kulhy* kéri ez összeget a költségvetésbe beállítani.

Kovács István utal a miniszter rendeletére, mely az iskoláknál a tanfelügyelői jogot kiterjeszti az autonóm jogok rovására. Ezért tartozkodunk az áldozatkészséggel. A jelenlegi viszonyok között fizetés emelésről szó sem lehet. A segédtanitók kérelme azonban méltányos, ahhoz hozzájárul, hogy ezek a tizedik szolgálati évükben rendes tanítókul kineveztesse. *Tóth* Artur is ily értelemben nyilatkozik. Majd még *Kulhy* József szól e tárgyhoz s a kérelem nem teljesítését valósággal büntetésnek tekinti a tanítókra nézve.

A vita befejezte után *Fiáth* főispán szavazásra bocsátja a tárgyat s a bizottság 29 szóval 20 ellenében tanitók kérelmének a tanács javaslat értelmében helyt ad.

Mivel az idő ekkor már 1 óra felé jár, a főispán a közgyűlést felfüggeszti s folytatását d. u. 3 órára tűzi ki.

Délután 14 tisztviselő mellett alig 6-7 biz. tag ül a teremben. A tanügyi kiadásokat tárgyalják s *Kovács* István biz. tag érthető felháborodással említi, hogy három iskola gondnoka lévén, a szükséglet tárgyalására egy és ugyanazon órában hívták tárgyalásra mind a három helyre. Ez a gondnoki tekintélynek lealacsonyításra, ez ellen tiltakozott s két gondnokságról le is köszönt. Csodálkozásának ad még kifejezést, hogy tanszerekre, könyvekre 1736 korona vétetvén fel, az »Ezredéves iskola« szükséglete 1037 koronát vesz igénybe. A felszólalásra *Alaghy* Dezső megnyugtató választ ad, a bizottság tudomásul veszi.

A közoktatási szükséglet etárgyalása után a bizottság a költségvetés további pontjait, valamint a kisebb pénztárak számadásait megjegyzés nélkül elfogadja s tudomásul veszi a közgyűlés s így a költségelőirányzat a pótdadó emelése s változtatás nélkül fogadtott el.

A honvéd-kerületi fogháznál fürdőt állít fel a város, a melyért a parancsnokság 200 korona évi bért fizet. Tekintettel a fényes ajánlatra örömmel elfogadják. — *Vörösmarty* koszorujára tavaly az iskolákban gyűjtöttek. 73 korona fenmaradt ezt a tandíjak kamataiból 500 koronára kiegészítik és kamatait a gyermekek jutalmazására fordítják. A Irgalom Házára 200 koronát szavaz meg a közgyűlés. *Winkler* főmérnök intézkedését, hogy az igazságügyi palotától a földet elhordatta, a közgyűlés elfogadta, de a jövő évben a formások teljes birtartását kéri. — A rendőrlégénységnek az országos vásárok alkalmával 160 k. napidíjat ad a közgyűlés. — A légszisztársulat kérvényét véleményezés végett kiadták a pénzügyi szakosztálynak.

A közgyűlés d. u. fél 5 órakor véget ért.

UJDONSÁGOK.

— **Orgona-megváltás.** Folyó hó 13-án áldotta meg *Eltyeken* Föt. *Magdics* István esperesplebános úr a templom új orgonáját, mely a hívek és község adakozásának köszönhető. Az orgonát a *Rieger*-cég készítette, mely itt is kimutatta, hogy csak tökéletes művet létesít.

— **Duna-Adonyban** két hét óta letartóztatva őriznek 4 választó polgárt azon gyanu miatt, hogy a szerencsétlen véget ért Günsberg Mórnak ök a gyilkosai. Egész sereg tanu bizonyítja, hogy ez a 4 ember a Günsberg esetekor már otthon volt a falujában. A tanukat azonban, a kik mellettük vallhatnának nem hallgatták még mindeddig. Megfoghatatlan ez a *jog, törvény és igazság* korszakában. Ki felelős ezért? Ki fogja e.eknek a szegény embereknek a mulasztását, a melyet ebben a nagy dolog időben szenvednek, kárpótolni. Mi ajánljuk, hogy indítsanak keresetet a személyes szabadság megsértése címén. Civilizált országban csak nem járhatja az il, esmi!!

— **Nyilatkozat.** A következő sorok közlésére kértünk fel: Tudomásomra jutott, hogy a f. hó 14-én Velenczén megejtett megyebizottsági tagok választásánál Krizsány János c. kanonok, pázmándi esperes ur kimaradását valaki az én munkámnak tulajdonította azon kijelentéssel, hogy tölem származik azon koholt hír, hogy Krizsány kanonok ur nem lép fel, mert az adója alapján ugyis bekerül a virilisták névjegyzékébe. Az igazság érdekében kijelentem, hogy ezen nekem tulajdonított hír terjesztése üres koholmány. A választás ügyében én nt. Urházy Sándor nyék ref. lelkész urhoz levelet intéztem, s levelemben egy szóval sem nyilatkoztam arról, hogy Krizsány kanonok ur nem lép fel, sőt ellenkezőleg a most kisorsolt Krizsány János, Urházy Sándor és Cseh Mihály urak újból megválasztását részemről támogatni ígertem s támogattam is. Ezen levelemben jeleztem annyit, hogy Krizsány kanonok urral szemben még Pázmándról Várady Béla jegyző ur is fel óhajtat lépni és pedig azon okból, mint egye díl Várady ur moncootta: hogy Krizsány kanonok az adója révén ugyis bekerülhet. Várady jegyző ur fellépésére én nevezett levelemben azt a megjegyzést tettem: hogy én az ő fellépését korainak találom, mert hisz ismeretsege sincs még a vidéken. Ezekből tehát senki sem állíthatja, hogy én ugy nyilatkoztam volna, hogy Krizsány kanonok ur nem óhajtat fellépni. Ezt, azt hiszem, senki sem bizonyíthatja. Pázmándon, 1901. október 16 án. *Balogh Sándor*, tanító.

— **Megejtett választás Etyeken.** Folyó hó 14-én folyt le Föt. *Magdics István* szepesplebános elnökölete alatt a megyebizottsági tag választás a választók ritka érdeklődése mellett; a kilépő tagok, *Vasadi Balogh Lajos, Puskás Lajos és Mezei Károly* helyett megválasztottak *Brann Lajos* suóskuti gyógyszerész 201 szavazattal, *V. Balogh Lajos* 149 szavazattal és *Andretti Károly* földbírtokos 111 szavazattal. A választás a legnagyobb rendben folyt le, mi az elnök páratlan és tapintatos eljárásának köszönhető. — **Sáregresen** Szakács Imre ev. ref. lelkész 76, Bali György igali bíró 71 szóval m. bizottsági tagoknak választottak. Fűrész József plebános 45, Szeidel Kálmán gazdatiszt 43, Mészöly Áron szolgabíró 2 szavazatot kapott. A vajtaiak nemtörődömségén mult a katolikusok elmaradása.

— **Névváltoztatás.** Reich Mihály sörédi illetőségű, budapesti lakos, valamint kiskoru gyermekei vezetéknevüket belügyminiszteri engedéllyel »Gazdag«-ra változtatták.

— **A csavargókról.** A mint a vándormadarak más vidékre szállanak, úgy kelnek utra az ország minden részéről a vándorlegények — ki ki szorítatva, ki jobb vidéket keresve. Ha alázatos szóval könyörög az ajtó előtt, a köszív is megindul rá, de akárhányat bortal kell tisztességre igazítani. A napokban a vizivárosi iskolához állított be egy ilyen atyafi »a korcsmálpálinkagözében fogant eszmével.« Nem kért, hanem követelt és szemtelenkedett, a minék természetes következménye lett, hogy kiutasították. Először a mellyezsebben kutogattott, de mivel ott nem talált argumentumot, belenyult a tarisznyájába és egy nagy darab kenyeret fogva, mindenáron az egyik osztály ablakát akarta beverni, közbe persze ékes

csavargó virágnyalven olyan káromkodást rögtönzött, hogy az apró gyerekek mind a pad alá bujtak. Néző közönség akadt bőségesen, ott aztán produkálta magát egy jó hegyedőráig, míg végre valaki rendőrt küldött. A rendőr elérkezett, de méltatlankodása nem ért határt: hogy még ilyenér is mászkálni kell az embernek.

— Hát bizony édes rendőr ur, elhisszük, hogy kényelmesebb a városházról nézni a világot az ő forgásában, és ne is tessék ránk, polgárokra nehezeltetni, deha egy ilyen kenetlen akarjuk mondani nagyon is megkér szeker oly éktelen zörgést visz véghez városunk szerkezetében, mi mégis csak rőndért kiabálunk, még ha nem tetszik is. Mert a legegyszerűbb polgár is csak azt tartja, hogy azért fizetjük a rendőrt, hogy megtaláljuk benne, ha kell a rend-ört. Az atyafi is alig várta már a jövetelét.

— No gyűjjön már, had menek.

El is mentek és az ipse most a pricscsen pihen babérain, a mig egészen ki nem pihente magát, mert az ő dolgai is olyanok, mint a regény — folytatása következik.

— **A takonykór megszüntetése** vonatkozó hirdetményünkre felhívjuk olvasóink figyelmét.

— **Nem teljesített miniszteri rendelet.** A belügyminiszter nem régen lelkeshangu szöveget intézett a törvényhatóságokhoz, hogy a közig. tanfolyamok hallgatói részére alapítványokat létesítsenek, amiből ösztöndíjas növendékek nyernének ellátást. A felhívásnak azonban nem volt fogantja, mert bizony a törvényhatóságok nem igen igyekeztek eleget tenni a kegyelmes úrtól jött felhívásnak. Azok a törvényhatóságok ugyanis, a hol tanfolyam van, azért nem adtak, mert anélkül is támogatják azt, a többiek meg viszont azért nem, mert nem kaptak tanfolyamot. Értelhető már a miniszternek egy másik rendelete, melyben újból felszólítja a törvényhatóságokat az adakozásra. Hogy meglesz-e a foganatja másodikori felhívásnak, az már más kérdés.

— **Felhívás!** A magyarországi munkások rokkant és nyugdíj egyeslet székesfejérvári fiók vezetősége, felhívja úgy az egyeslet tagjait, valamint az érdeklődőket az egyeslet helyiségében, Varga István vendéglőjében (Alsó-királysor 2. sz.) vasárnap f. hó 20-án d. u. 3 órakor tartandó fontos értekezletre. Egyuttal ez uton figyelmezteti a vezetőség a hátralékban levő tagokat: a központi egyeslet idei közgyűlési határozata értelmében, minden elmaradott tag ez év végeig hátralékait törlesztheti, esetleg indokolja elmaradását, ellenkező esetben Január 1-től a tagok sorából töröltetik. *Az elnökség.*

— **Tolvaj kártyások.** Seregelysről írják lapunknak, hogy ott f. hó 15-én este Bársony István ottani lakos házánál Bokros János és Bokros József kártyáztak s bizony a házigazdával szemben nagyon rutul jártak el. A kályha tetején helyezte

el, ugyanis Bársony 200 koronányi készpénzét. Reggel arra ébredt, hogy a takargatott 200 kor, hiányzik. Gyanuja csakis a kártyások ellen irányult s ezen gyanuját be is jelentette a csendőrségnél, a mely ily alapon meg is indította a nyomozást s nem eredménytelenül, mert a kártyázó atyafiak beismerték a lopást s bűnükért a törvényeszkélné fognak számolni.

— **Különlegességi tőzsdék a vidéken.** Lukács László pénzügyminiszter tervezetét dolgozott ki, mely szerint a vidék több helyén különlegeségi dohányneműek elárúsítására is jogosított nagy tőzsdék állíttatnak fel. Összesen 16 ilyen új tőzsdét állíttatnak fel még ez évben az ország területén.

— **Élelmi szereknek felvétele és kiszolgáltatása** A kereskedelemügyi miniszter egyetértve a földmívelési és belügyi miniszterekkel, a közlekedési vállalatoknak elrendelte, hogy gyorsárúknak fuvarozása, felvétele és kiszolgáltatása általában, valamint sörnek, élő baromfinak és romlékony természetű élelmiszereknek (mint: friss gyümölcs, főzelék, hus, hal, leölt baromfi és vad, tojás, tej, vaj, turó, sajt stb.) fuvarozása, elszállítása céljából teherárúként való feladása, valamint a teherárúként érkező ily cikkekkel álló küldeményeknek kiadása és az állomásról való elfuvarozása vasárnapokon és Szent István király napján déli 12 óráig végezhető. Továbbá ugyancsak ezen napokon a jég egész napon át gyártható, árusítható, szállítható, szállítás céljából feladható, rendeltetési helyén kiadható és az állomásról elfuvarozható. Lassanként már munkaszüneti napokon sem kötelező a munkaszünet.

17537/1901.

Árverési hirdetmény.

Székesfejérvár szab. kir. város törvényhatóságának folyó évi szeptember hó 30-án 265/16922. sz. a kelt határozatával a tulajdonát képező Andrásgyepi és szőlők mögötti területből 741 kat. hold szántó földet folyó évi November hó 1-től 12 évre vagyis 1913. évi október hó 31-ig terjedőleg 4 kath. hold részletekben 30 korona kikiáltási árban nyilvános árverés útján bérbe adni elhatározván, minek folytán az árverés 1901. évi október hó 22-én délelőtti 9 órára — s folytatva naponként — a helyszínére kitézetik.

Az árverés az andrásgyepi amerikai szőlőtelep mögötti I-ső dűlőben veszi kezdetét.

Felhivatnak érdekeltek, kik fenntebb jelzett területből bérelni óhajtanak, a helyszínén megjelenni.

Az árverési feltételek alulírott kiküldött árverező hivatalos helyiségében (városház 11. sz. a.) a délelőtti hivatalos órák alatt bármikor betekinthezők.

Székesfejérvár, 1901. évi október hó 15-én.

Polczér Péter s. k.,
gazd. tanácsos.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy Székesfejérvár szab. kir. város területére elrendelt **takonykór-zár a mai napon feloldatott s így az október 20. és 21-én tartandó országos vásárról a lovaknak Ausztriába és külföldre való szállítása megengedett.**

Székesfejérvárott, 1901. október 16-án.

Rendőrkapitányság.